

Equity accounting: principles and methods of application

Natalia Vos'kalo

Accounting and Analysis Department,
Lviv Polytechnic National University, 12,
S. Bandera Str., Lviv, UKRAINE,
E-mail: natalie_voskalo@mail.ru

Equity accounting is realized in accordance with a current legislation and registration policy of an enterprise. It is based on record-keeping principles and methods.

The application of record-keeping principles is general for all its objects. But application of separate principles exactly for equity accounting must be specified.

The principle of circumspection provides that at formation of equity constituents one should follow such estimation methods which will not result in formation of surplus or insufficient additional and reserve capital. The complete coverage principle causes a necessity to detail the structure of equity constituents. In order to keep the principle of prevalence of the essence over form for the reflection of operations with the equity constituents in accordance with their economic maintenance some special measures are to be taken. Standardized forms of accounting operations primary documents with the equity constituents are to be used. An estimation of property according to the historical prime price is presently quite controversial as a market value of enterprise, with the flow of time, can substantially differ from the sum total of the enterprises capital which is fixed in balance according to this principle.

For equity accounting all record-keeping methods are used, except for a calculation one. However application of some of them is not enough regulated at the legislative level. In particular, standard forms of primary documents for the equity accounting are not worked out; and the obligation of taking equity inventory is not directly foreseen in the legislation although its realization is expedient.

*Переклад виконано в Агенції перекладів PIO
www.pereklad.lviv.ua*

Облік власного капіталу: застосування принципів та методичних прийомів

Наталія Воськало

Кафедра обліку та аналізу,
Національний університет "Львівська політехніка",
УКРАЇНА, м. Львів, вул. С. Бандери, 12.
E-mail: natalie_voskalo@mail.ru

Конкретизовано використання принципів та методичних прийомів ведення бухгалтерського обліку власного капіталу.

Ключові слова: власний капітал, облік, принципи бухгалтерського обліку, метод, методичні прийоми бухгалтерського обліку.

I. Вступ

Облік власного капіталу здійснюється у відповідності до чинного законодавства та облікової політики підприємства. Господарюючі суб'єкти розробляють власну облікову політику в основі якої лежать принципи та методичні прийоми бухгалтерського обліку, що розкриває методику обліку окремих об'єктів, в т.ч. і стосовно власного капіталу.

II. Принципи обліку власного капіталу

Для обліку власного капіталу в наказі про облікову політику необхідно передбачити застосування наступних принципів та методичних прийомів.

Принцип обачності передбачає, що при формуванні складових власного капіталу слід дотримуватись таких методів оцінки, які не призведуть до утворення надлишкового чи недостатнього додаткового та резервного капіталу. При створенні резервного капіталу необхідно формувати його оптимальний розмір, який дозволить забезпечити покриття можливої збиткової діяльності підприємства в майбутньому. Також облікова політика повинна враховувати господарські операції з вибуття необоротних активів, що були раніше дооцінені.

З метою реалізації принципу повного висвітлення, на нашу думку, необхідно деталізувати структуру складових власного капіталу (наприклад, загальний резервний капітал та резервний капітал на виплату дивідендів за привілейованими акціями), що дасть змогу оптимізувати їх розмір та вплинути на прийняття рішень.

Принцип автономності починає реалізовуватися в момент утворення підприємства та формування його статутного капіталу через передачу власниками частини свого майна до капіталу новоствореного підприємства фактично «народжуючи» нову юридичну особу, яка відповідає за своїми зобов'язаннями власним майном (хоча ним його наділили засновники).

Принцип послідовності відіграє важливу роль при формуванні складових власного капіталу та передбачає дотримання із року в рік обраної облікової політики. Недотримання цього принципу, може призвести до відсутності або неповного формування резервного капіталу, необґрунтованого відображення розміру додаткового капіталу тощо.

Власний капітал, як власне джерело утворення господарських засобів покликаний в першу чергу забезпечити безперервну роботу підприємства (принцип безперервності).

Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат є основоположним у бухгалтерському обліку, широко застосовується в міжнародній практиці та пов'язаний із формуванням і відображенням у кінцевому підсумку нерозподіленого прибутку.

З метою дотримання принципу превалювання сутності над формою для відображення операцій із складовими власного капіталу відповідно до їх економічного змісту варто використовувати уніфіковані форми первинних документів з обліку операцій із складовими власного капіталу.

На сьогоднішній момент складові власного капіталу оцінюються за вартістю внесених власниками активів на дату на яку вони були фактично внесені. Оцінка власного капіталу за історичною собівартістю нині є досить дискусійною, оскільки реальна ринкова вартість підприємства із плином часу може істотно відрізнятись від загальної суми капіталу підприємств, що визначена у балансі згідно із цим принципом.

Незалежно від валюти, у якій сформовано статутний капітал, в обліку він буде відображений в національній валюті у відповідності з принципом єдиного грошового вимірника.

Відповідно до принципу періодичності, підприємство щоквартально формує фінансову звітність, зокрема складає баланс підприємства, а за підсумками року Звіт про власний капітал та Примітки до річної фінансової звітності, де відображаються складові власного капіталу.

III. Методичні прийоми обліку власного капіталу

Розглянемо можливість застосування методичних прийомів бухгалтерського обліку щодо власного капіталу.

1. Документування. Для обліку власного капіталу не розроблено типових форм первинних документів, що потребує відповідного вдосконалення.

2. Інвентаризація. В законодавстві прямо не передбачено обов'язковості проведення інвентаризації власного капіталу. Однак, ми вважаємо, що на дату складання фінансової звітності проводити інвентаризацію власного капіталу є доцільно. При цьому необхідно звірити: стан погашення заборгованості з капіталу учасниками підприємства; співвідношення чистих активів підприємства з розміром статутного

капіталу; стан формування резервного капіталу відповідно до установчих документів; порядок розподілу прибутку та нарахування дивідендів; перевірити чи не протерміновано наявність на підприємстві неоплаченого та вилученого капіталу тощо.

3. Оцінка. Стосовно оцінки вартості джерел утворення господарських засобів підприємства, до яких відноситься і власний капітал, треба зазначити, що вона проводиться одночасно з оцінкою вартості самих господарських засобів, оскільки поява засобів або зміна їх вартості безпосередньо впливають на розмір джерел їх утворення [1, с. 44].

4. Рахунки. Дані про власний капітал, який відповідним чином оцінений та підтверджений первинними документами узагальнюється на рахунках бухгалтерського обліку 4 класу «Власний капітал та забезпечення зобов'язань».

5. Подвійний запис. За допомогою подвійного запису показується економічна сутність кожної операції. Операції з власним капіталом відображені в кореспонденції лише рахунків 4 класу «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» показують зміни в його складових. Власний капітал кореспондує з активами підприємства, як джерело їх утворення. Перерозподіл часток у власному капіталі та нарахуванні доходу на нього відображається в кореспонденції з поточними зобов'язаннями, і зокрема, за розрахунками з учасниками.

Підсумкове узагальнення господарських операцій відображених на рахунках бухгалтерського обліку здійснюється за допомогою складання балансу та звітності.

6. Бухгалтерський баланс. Власний капітал відображається в I розділі пасиву балансу.

7. Звітність. Складові власного капіталу відображаються в кількох формах фінансової звітності проте, для деталізації інформації про господарські операції ми пропонуємо ввести розділ XVI «Власний капітал» до Приміток до річної фінансової звітності.

Вдосконалення методу бухгалтерського обліку здійснюється через вдосконалення його складових – методичних прийомів, в тому числі, і відносно, власного капіталу.

Висновок

Облікова політика кожного підприємства формується з дотриманням принципів бухгалтерського обліку та детального розкриття методичних прийомів відображення об'єкта обліку, і зокрема, власного капіталу. Однак недостатнє розкриття принципів та методології бухгалтерського обліку власного капіталу на законодавчому рівні потребує подальших досліджень.

Література

- [1] Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 632 с.